

«The double irish» er historie:

Skatteparadiset Irland består

De irske selskapenes skattebetaling har økt med hele 56 % pr. november 2022 sammenlignet med samme 11-månedersperiode i 2021.¹ Det har sannsynligvis sammenheng med avviklingen av «The Double Irish», tungvekteren blant metodene for overskuddsflytting i de multinasjonale foretakene (MNF).

Skattejurist
Gregar Berg-Rolness
Rådgiver for Tax Justice Norge
Han er fagbokforfatter og har tidligere jobbet i skatteetaten

Regnskapsrådgiver
Tsend-Ayush Tseren
Han har tidligere vært rådgiver i Skatt Sør, internasjonal seksjon og Sentralbanken i Mongolia.

Avviklingen av «The double Irish» kom etter at Irland ble drevet fra skanse til skanse av press fra USA og EU-kommisjonen. Irland vil likevel forbli en sentral aktør i overskuddsflyttingen fra europeiske land, et skatteparadis i så måte, også i forhold til norsk verdiskapning slik eksempelet til slutt i artikkelen viser.

«The Double Irish Arrangement» har vært en tungvekt blant metodene for overskuddsflytting i de multinasjonale foretakene (MNF), den metoden som har bidratt med størst volum som enkelte hevder. Når den nå etter 2021 ikke lenger kan anvendes, er det interessant med et tilbakeblikk på hvordan Irland har blitt drevet fra skanse til skanse med sin tilrettelegging for denne metoden.

«The Double Irish Arrangement»

«The Double Irish Arrangement» ble utviklet av Apple som en av de ledende aktørene.² Denne metoden for overskuddsflytting kom i bruk på slutten av 1980-tallet, først og fremst for å unngå amerikansk skatteplikt, og var i 2010 det sterkeste verktøyet på området for amerikanske MNF, hvor det i 2010 anslagsvis ble overført USD 100 milliarder fra USAs skatteplikt for utenlandsinntekter.³

Visse trekk ved det irske skattesystemet la grunnlaget for modellen:

- I. Lave skattesatser: Irland hadde allerede fra 1980 lave skattesatser i særskilte sektorer, 10 % for selskaper som drev med handel i Shannon Free Zone, utvidet til finansområdet i 1987 for selskaper i International Financial Service Centre (IFSC). Disse særreglene var i strid med EUs subsidieringsforbud og ble derfor avviklet tidlig på 2000-tallet og erstattet med en generell lav selskapsskattesats på 12,5 % for handelsvirksomhet.
- II. Armlengdeprinsippet ble ikke benyttet fullt for internprisingen i MNF. Først i 2011 ble OECDs Transfer Pricing Guidelines tatt inn i regelverket, og da

bare for store foretak. Små og mellomstore foretak er unntatt.

- III. Irland beskattet ikke eierinntekt (utbytte) fra et selskaps utenlandske datterselskaper når utbyttet ikke ble inntatt til Irland.
- IV. Irlands praktisering av hjemmehørendeprinsippet for selskaper. Irland tillot selskaper å registrere seg i landet, uten derved nødvendigvis å bli skattepliktig dit. Dette var en unntaksregel for selskaper kontrollert og sentralt administrert fra utlandet («transfer of residence – ghost companies»).
- V. Utbytte, royalty og rentebetalinger til selskaper hjemmehørende i EU eller land som Irland har skatteavtale med, er unntatt fra kildeskatt, jf. EUs direktiv for renter og royalty, «The I+R Directive».
- VI. «CtB-smutthullet» og Irlands skatteavtale med USA. CtB-smutthullet («Check-the-Box») er et uttrykk som anvendes når amerikanske eiere spiller på at landene har varierende vurdering av selskaper som egne skattesubjekter og dermed kan unngå USAs CFC-beskatning (Controlled Foreign Corporation, tilsvarende norsk NOKUS-beskatning).

Betegnelsen «Double Irish» refererer til at MNF etablerer to irske selskaper. Det første selskapet (selskap 1) er i modellen etablert som et operativt produksjonsselskap med alminnelig skatteplikt til Irland. Selskap 1 mottar royalty-inntekter fra datterselskaper i EU

1 Irlands finansdepartement, Irish Statistical System Code of Practice. «Fiscal Monitor. Incorporating the Exchequer Statement November 2022». www.gov.ie/en/press-release/da34e-tax-receipts-remain-very-strong-to-end-november-spending-reflects-significant-cost-of-living-supports-ministers-donohoe-mcgrath/#

2 Charles Duhigg, «How Apple Sidesteps Billions in Global Taxes», New York Times (28. april 2012): «Apple was a pioneer of an accounting technique known as the 'Double Irish With a Dutch Sandwich', which reduces taxes by routing profits through Irish subsidiaries and the Netherlands and then to the Caribbean.»

3 Gabriel Zucman; Thomas Torslov; Ludvig Wier (juni 2018). «. National Bureau of Economic Research, Working Papers. p. 31.

og andre europeiske land. Disse royaltynntektene var ikke omfattet av USAs CFC-skatteregler fordi det irske selskapet (1) drev aktiv produksjonsvirksomhet.⁴

Inntekten i selskap 1 ble imidlertid i prinsippet nulltet ut når dette selskapet igjen betalte royalty i tilknytning til sin produksjonsvirksomhet. Royalty ble frem til 2010 normalt betalt via et nederlandsk konsernselskap («double Irish Dutch Sandwich») som igjen betalte til det andre irskregistrerte selskapet (selskap 2), dette for å unngå irsk kildeskatt. Sett fra Nederland var selskap 2 et irsk selskap og betalingen var derfor fritatt for nederlandsk kildeskatt i henhold til rente-royalty-direktivet.

Selskap 2 ble fra irsk side ikke ansett som skattemessig hjemmehørende i Irland i henhold til unntaksreglene (kontrollert og sentralt administrert fra utlandet). Royalty-betalingen til selskap 2 ble fra Irlands side ansett skattepliktig til jurisdiksjoner hvor kontroll og sentral styring formelt fant sted, typisk Bermuda og Caymanøyene, hvor de ikke ble beskattet (0-sats beskatning).

USA på sin side legger avgjørende vekt på hvor et selskap er registrert for status som USA-skattyter. USA anser derfor både selskap 1 og selskap 2 som irske skattesubjekter.⁵

Teknologiselskaper knytter sine inntekter i stor utstrekning til avkastning på immaterielle eiendeler (IP), typisk patenter, programvare, lisenser, varemerker, design. Slike eiendeler plasseres gjerne i skatteparadiser, ideelt til kostpris. Verdien kan så oppskrives til markedsverdi uten at det medfører skatteplikt. IP er effektive virkemidler for overskuddsflytting fordi de ofte er unike og vanskelige å verdsette, er svært mobile og kan videreutvikles nærmest i det uendelige.

I forhold til mange andre europeiske land er Irland å anse som et lavskatteland. Når MNF godtgjør at etableringen i Irland er substansiell (fast etablert), vil imidlertid EU-landenes interne særregler for EU-tilknyttede selskaper også gjelde for irske selskaper, til tross for status som lavskatteland, for eksempel i forhold til CFC-regelverk (NOKUS-regler) og regler som den norske fritaksmetoden for skatt på gjennomgående eierinntekter i konserner.

I 2015 var det mer enn tusen MNFer som opererte i Irland, og som engasjerte rundt 150 000 mennesker. Denne sektoren har bidratt til sterk økonomisk vekst i Irland. Teknologiselskapene har i stor utstrekning datterselskaper i Irland. Microsoft, Apple og Google har flere tusen ansatte her, hvor forholdene legges til rette gjennom en rekke insentiver i tråd med Irlands utvikling som et internasjonalt finanssenter.

EU-kommisjonen vs. Irland

29. august 2016 kunngjorde EU-kommisjonen at Irland hadde gitt Apple ulovlige skattefordeler. Apple ble beordret til å innbetale EUR 13 milliarder pluss renter for manglende skattebetaling for inntektsårene 2004–14.⁶ Apple hadde anvendt en variant av «double Irish» til overføring av overskudd fra EU-området, betegnet som et «hybrid-Double Irish», som EU-kommisjonen anså som ulovlig statsstøtte. Her var det imidlertid ikke støtte å få i European General Court. Etter at Irland hadde vegret seg for å innfordre skattebeløpet, anså retten i 2020 skattevedtaket i EU-kommisjonen som ulovlig, og avsa dom til fordel for Apple.

Underveis har det likevel etter press fra EU-kommisjonen skjedd vesentlige endringer i skattereglene i Irland. EU-traktaten regulerer ikke medlemslandenes skattelovgivning, men konkurranseforvaltningen gir EU-kommisjonen

betydelig innflytelse likevel. Dette ser vi i utviklingen av de irske skattesatsene og skatteinsentivene på selskapsområdet. Påtrykk førte til at eldre regelverk i 2011 ble etterfulgt av et nytt sett skatteinsentiver, «Employment and Investment Incentive» (EII). Sentralt på selskapsområdet ble nå:

- 12,5 % skattesats på selskapsinntekten
- 25 % rabatt på kostnader til forskning og utvikling (R&D), dette gir 35 % effektivt skattefradrag
- Lettelser ved anskaffelse av immaterielle eiendeler og beskatning av avkastningen av disse. Inntekter til Knowledge Development Box selskapsbeskattes med 6,25 %
- Start-up Capital Incentive (SCI) og
- Start-Up Relief for Entrepreneurs (SURE)

EUs press på hjemmehørende regelverket førte til at Irland i 2010 begrenset unntaksregelen for selskaper som var kontrollert og sentralt administrert fra utlandet. Det ble lagt inn visse forutsetninger for å komme inn under dette unntaket for skatteplikt til Irland:

- selskapet eller et beslektet selskap måtte drive handelsvirksomhet i Irland
- de endelige eierne i selskapet måtte være resident i EU eller et skatteavtaleland
- selskapet eller et beslektet selskap måtte være børsnotert i Irland.

Samtidig ble kildeskattreglene (20 %) også begrenset. Selskaper som driver handelsvirksomhet i tilknytning til royalty-betalingen, ble fritatt når:

1. mottakende selskap ikke er skattemessig resident i Irland og ikke driver handelsvirksomhet der, direkte eller indirekte, og er endelig eier av royalty-betalingen,
2. royalty-betalingen gjelder et utenlandsk patent som også er utviklet i utlandet,
3. lisensavtalen ikke omfattes av irsk lovgivning.

Dette regelverket falt nok ikke i god jord hos EU-kommisjonen, og kom i motstrid til G20/OECDs BEPS-prosjekt hvor fokus ligger på dobbelt ikke-

⁴ Se Stephen C. Loomis, «Recent Development – the Double Irish Sandwich: Reforming Overseas Tax Havens» (juni 2012).

⁵ En artikkel i Bloomberg gir innblikk i amerikanske selskapers utenlandsetableringer: Zachary Mider (1 March 2017). «. Bloomberg News.

⁶ Commission Decision of 30.8.2016 on State Aid SA. 38737 (2014/NN) (ex 2014/CP) implementet by Ireland to Apple. EU Commission. Brussels 30.8.2016.

beskatning. Irland forandret derfor igjen regelverket med virkning fra 1. januar 2015 slik at alle selskaper registrert i Irland etter dette tidspunktet skulle anses som skattepliktige til Irland ut fra registreringsforholdet. Selskap registrert før dette fikk en overgangsperiode frem til 31. desember 2020.

Men dermed var ikke saga helt slutt. Irland la til rette for fortsatt «Double Irish» gjennom skatteavtalesystemet. Det gjaldt å finne et skatteavtaleland som i sin interne skattelovgivning etablerte skatteplikt for utenlandsk registrerte selskaper:

- når selskapet ble eid og kontrollert fra dette skatteavtalelandet,
- som hadde lav eller ingen beskatning av selskaper og
- hvor kildeskatten for royalty-betaling til Irland kunne nulles ut gjennom skatteavtalen.

Et slikt land var Malta. Her ble «Double Irish»-modellen tatt inn i skatteavtalen slik at Irland fraskrev seg beskatningsretten til selskaper av typen selskap 2.⁷ Denne ordningen fikk betegnelsen «**Single Malt**» og ble tatt i bruk av bl.a. Microsoft.⁸

En annen type ordning ble etablert med Jersey («**The Green Jersey**») hvor Apple etablerte seg. Det etableres konsernselskap på Jersey som finansierer søsterselskaper i Irland ved kjøp og utvikling av IP. Dermed kommer kostnadene til dette til skattemessig fradrag i Irland uten tilsvarende beskatning på Jersey. Det forventes en kraftig økning i IP-plasseringer i Irland gjennom «Green Jersey»-modellen.

Etter at OECD i 2017 fikk innarbeidet BEPS-prinsippene i mønsteravtalen for skatteavtalene, måtte Irland gi seg. 6. desember 2018 erklærte Irland og Malta at påfunnet «does not serve the purpo-

ses of the Double Taxation Convention ...». Skatteavtalen ble dermed endret i 2019 slik at Irland skulle ha beskatningsretten også for disse selskapene.⁹

Irland vs. USA

Det til tider enorme skattehullet på den grønne øya, har medført mye politisk støy, på begge sider av Atlanteren. I en senatsrapport i USA (2013) ble det ble konstatert at Apple Inc. hadde holdt unna USD 44 milliarder i inntekt i perioden 2009–12, gjennom tre irske datterselskaper.¹⁰ Også Trump-administrasjonen pekte på Irland som et sentralt problem for USAs skatteinntekter og som bakgrunn for sin skattereform i 2017 «Tax Cuts and Job Acts» (TCJA). Her ble selskapskattesatsen føderalt redusert fra 39/35 % til 21 %.¹¹ USA endret med TCJA-reformen sitt globale skattesystem til et hybrid territorialsystem. Hensikten var å fremme relokalisering av funksjoner i MNF fra skatteparadiser tilbake til USA og at USA skulle fremstå som foretrukket lokalisering for selskaper. Det ble bl.a. innført:

1. Skattefritak for utbytte med kilde i utlandet for personer som eier mer enn 10 % av selskapskapitalen. Dette skattefritaket kan betraktes som etablering av et territorialprinsipp for visse amerikanske eierinntekter.
2. Et territorielt skattesystem for selskapenes utenlandsinntekter fra aktiv næringsvirksomhet. Passive utenlandsinntekter skal fortsatt skattlegges i USA. Her ligger det en betydelig reduksjon av den amerikanske CFC-beskatningen.
3. Redusert skattesats for inntekt opp tjent i utlandet på immaterielle eiendeler (IP-inntekt), satt til 13,125 %.

I etterkant har det vist seg at TCJA-reglene med sine unntak ikke er

robuste i forhold til det irske skatteregelverket og ikke avverger fortsatt ekspansjon av amerikanske MNF i Irland. I 2018 offentliggjorde Google og Facebook større utvidelser av sin aktivitet i Irland.¹² Da var imidlertid fortsatt «Singel Malt» et effektivt verktøy for skatteplanlegging. Det gjenstår derfor å se den endelige virkningen av USAs TCJA på amerikanske etableringer i Irland. Inntrykket er så langt at Irland vil kunne svare på utfordringen fra USA gjennom sine skattesatser og andre insentiver.

Irland og to pilar-løsningen

Medlemmene av G20/OEDs Inclusive Framework on BEPS, 136 land og jurisdiksjoner, kom 8. oktober 2021 frem til en «Two-Pillar»-løsning for å takle utfordringene i digitaliseringen av økonomien. Two-pillar-løsningen skal sikre at MNF betaler en minimumsskatt på 15 % og skal reforedele en viss inntekt i de største MNFene til land globalt.¹³

Pilar 1 skal sikre en mer rettferdig fordeling av beskatningsrett og overskudd i de største MNFene mellom landene. Det ligger her en omfordelingsmekanisme av skattegrunnlag til land hvor omsetningen skjer. Skattesikkerhet for MNF er et sentralt aspekt ved de nye reglene, som inkluderer en obligatorisk og bindende tvisteløsningsprosess for Pilar 1.

Pilar 2 setter en nedre grense for skattekonskurransen på selskapsområdet gjennom etablering av en global minste-sats på 15 % som land kan bruke for å beskytte sine skattegrunnlag (Globe-regelen). Pilar 2 beskytter også utviklingslandenes rett til å beskatte visse betalinger som kan innebære overskuddsoverføringer slik som renter og royalty når disse ikke beskattes opp til en minimumssats på 9 %, gjennom en «Subject to tax rule»(STTR).

7 Skatteavtalen mellom Irland og Malta, article 4 (3). I tilfelle dobbel residens for selskaper fordeles beskatningsretten til det landet hvor effektiv styring og administrasjon finner sted («effective management»).

8 Single Malt ble umiddelbart en populær modell for overskuddsflytting og førte til en kraftig økning i selskaper som benyttet Irland som lavskattejurisdiksjon for avkastning på immaterielle eiendeler. Se Christian Aid Report 2017 part 2, «Impossible structures: tax outcomes overlooked by the 2015 tax Spillover analysis».

9 Ireland, Malta Close «Single Malt» tax avoidance structure. TP News, 29. November 2018.

10 Corporate, United Stqtes. Senate Permanent Subcommittee on Investigations Apple Offshore Profit Shifting Exhibits. <https://publicintellgence.net/hsgac-apple-offshore-profits/>

11 Nærmere om USAs skattlegging at utenlandsinntekter, se: pwc, United States, Corporate – Taxes on corporate income.

12 «Google to pay over €115m to buy Treasury Building». Independent.ie, 26. juli 2018.

13 OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy OCTOBER 2021.

«The Double Irish Arrangement» har vært en tungvekt blant metodene for overskuddsflytting i de multinasjonale foretakene (MNF).

Dette passet dårlig for Irland både i forhold til den generelle skattesatsen og de irske instrumentene for skatteplanlegging. Irland motarbeidet derfor denne løsningen til det siste, sammen med en liten gruppe andre land, bl.a Estland og Ungarn. Men 7. oktober 2021 krøp Irland til korset og økte selskapskattesatsen til 15 % for selskaper med omsetning over EUR 750 millioner.

Det ble dermed inngått et kompromiss hvor de øvrige partene i Inclusive Framework on BEPS har godtatt den lavere irske skattesatsen på 12,5 % for selskaper med omsetning under EUR 750 millioner. Det samme gjelder den irske skattesatsen for inntekter fra forskning og utvikling på 6,25 %. EU skal for fremtiden heller ikke legge press på Irland for å øke den lave skattesatsen for mindre selskaper.¹⁴

Hybride arrangementer, «Section 110»-selskaper

Et sentralt unntak fra irsk skatteplikt er «Irish Section 110 special purpose vehicle (SPV)» som etablerer skattnøytralitet for selskapets globale handel med verdipapirer, dette som bidrag til utviklingen av IFSC. Skattnøytraliteten omfatter inntektsskatt, kapitalskatt, kildeskatt og merverdiavgift. Kvalifiserte eiendeler er aksjer, lån, leasingavtaler, obligasjoner, derivater mv.¹⁵ Etter at anleggs- og maskinutstyr ble inkludert, ble Irland et ledende globalt senter for finansiering av fly.

Irland fikk da reglene kom i 1997 en sektor som kunne ta opp konkurransen med skatteparadisenes offshore finanssentre. Section 110-selskapene betaler ikke skatt, men bidrar med mer enn USD 100 millioner årlig til Irland

gjennom avgifter.¹⁶ Ordningen administreres av den irske sentralbanken.

Alle typer selskaper med begrenset ansvar kan organiseres som Section 110-selskaper. Det er vanlig å benytte selskaper med begrenset aktivitet, «Design Activity Company» (DAC) hvor selskapsformålet er tilpasset aktiviteter Section 110 legger til rette for.

Kravet til skattnøytralitet betyr at «Section 110»-selskapet etter inntektsfradrag skal ha null/nær null i skattepliktig inntekt og null i skatteplikt. Mest interessant på fradragssiden er rentefradraget på «profit participating» lån (PPL).¹⁷ Her beregnes rentebetalingen ut fra overskuddet hos låntaker. PPL er et hybrid finansielt instrument for lån og egenkapital som kan anvendes i grenseoverskridende hybride arrangementer, hvor det i betalerlandet

¹⁴ Ireland agrees to global tax deal, sacrificing prized low rate. Reuters, 7.10.2021.

¹⁵ PwC, «Ireland – Corporate tax credits and incentives». 29. juni 2022.

¹⁶ «Special purpose vehicles and the securitisation industry in Ireland». Irish Debt Securities Association.

¹⁷ «Ireland, Global Finance and the Russian Connection». Jim Stewart og Cillian Doyle. 27. februar 2018.

gis skattemessig fradrag for betalingen ansett som rente, mens inntekten i mottakerlandet kan ende opp som skattefritt utbytte.

De fleste europeiske land anser PPL som innskudd av egenkapital, og det er også den generelle regelen i Irland. Fradragsretten for PPL-renten er en unntaksregel som gjelder for 110-selskapene. Unntaket forutsetter at PPL-renten er betalt til irsk resident eller irsk filial av utenlandsk selskap, eller at renten betales til en skattefri enhet, for eksempel et pensjonsfond eller en person i en jurisdiksjon hvor inntekten er skattepliktig. Når denne enheten ikke beskattes, kan betaling skje til børsnoterte Eurobonds.

Irsk sekreterie, QIAIF-fond

Irland har fem typer skattefrie fond, «Qualifying Investor Alternative Investment Fund (QIAIF),» som administreres av den irske sentralbanken. Irlands Collective Asset-management Vehicle (ICAV) er det mest populære for utenlandske investorer. Til forskjell fra Section 110-selskapene, blir det fra 4 av 5 QIAIFer ikke avgitt regnskapsoppgaver til selskapsregisteret i Irland. Det blir heller ikke sendt skatteopplysninger fra sentralbanken til skattemyndighetene med henvisning til banksekretessen på Irland. Etter en misbrukskandale i 2016, som ble avslørt ut fra oppgaver avgitt til selskapsregisteret, ble et særskilt fond for låneinstrumenter, L-QIAIF, i 2018 utviklet til også å omfatte sikrede lån (closed-end credit), for eksempel boliglån og billån, og uten plikt til å avgi offentlige regnskapsopplysninger til det irske selskapsregisteret.

QIAIF-ordningen har sammen med Section 110-regelverket bidratt til at IFSC har utviklet seg til et av verdens fremste finanssentre for «shadow banking» og lokalisering av fond. En kartlegging viser at veldedige fond utgjør en stor andel av eierne til SPV-selskapene under Section 110.¹⁸ 71 av de 113 selskapene i kartleggingen har fremlagt opplysninger om eierforhold.

Deutsche International Finance var trustee for 27 av disse. Det er avslørt et stort antall russiske forbindelser. Et større antall selskaper har minimalt med ansatte. Administrative oppgaver utføres ofte av en «corporate service provider», gjerne med mange hundre 110-SPVer i porteføljen.

Eksempelet Tellenes Vindpark AS

Tellenes Vindpark AS kan stå som eksempel på hvordan selskapsoverskudd nulles ut gjennom store rentefradrag og hvordan tilsvarende renteinntekter inntektsføres i lavskatteregimer.¹⁹ Tellenes vindkraftverk ligger i Sokndal og Lund i Rogaland og var ved oppstart høsten 2017 Norges største vindkraftverk med estimert årsproduksjon på 520 Gwh. Hele produksjonen var for de neste 12 årene solgt til Google.

Tellenes Vindpark AS eies 100 % av:

1. irske Tellenes Renewable Finance II DAC, som er
2. heleid av et annet irsk selskap Williamstown Renewable Finance II DAC,
3. som igjen eies av private equity fondet Global Renewable Power II (Europe) Investco LP, Caymanøyene,
4. som er registrert som et «sub-fund» under PE-fondet Global Renewable Power Fund II (A+B+C+D) LP, hvor BlackRock Financial Management utøver overordnet styring.

Opplysningen er hentet fra årsrapporten til Tellenes Renewable Finance II DAC for 2017. PE-fondene opplyses å være kollektivt ultimate eier av selskapene. Her fremgår imidlertid også at Global Renewable Power Fund II ikke eier aksjekapitalen i Williamstown Renewable og Tellenes Renewable.

Global Renewable Power Fund II (A) LP (den europeiske delen), ble ifølge oppgaver til US Securities and Exchange Commission finansiert med USD 60 mill. i 2015 med 12 investo-

rer, økende til USD 124 mill. i 2016 hvor fondet har 23 investorer, og til USD 318 mill. i 2017, nå med 57 investorer. Fondet er registrert med kontoradresse i New York, men er likevel registrert som skattemessig hjemmehørende på Caymanøyene hvor investorene er registrert som virkelige eiere («beneficial owners»). BlackRock har også opplyst til TV2 at investorene er de virkelige eierne av Global Renewable Power Fund II.²⁰ BlackRock gir ikke opplysning om hvem disse investorene er.

Verken Tellenes Renewable eller Williamstown Renewable har egne ansatte. Selskapene er kvalifisert irske 110-selskap, dvs. de er fritatt skatt og avgift i Irland.

Tellenes Renewable ble i 2016 finansiert med egenkapital – USD 61 millioner og lån USD 42 mill., mot utstedelse av PPL-notes. Beløpet ble ifølge BlackRocks opplysninger tilført fra Global Renewable Power Fund II og brukt til investeringen i Tellenes Vindpark AS. Williamstown Renewable fikk samme år også tilført et PPL-lån på EUR 100 millioner og i 2017 kom det ytterligere EUR 65 millioner. Kapitalinnskuddene klassifiseres her som gjeld, til sammen USD 170 millioner, iflg. årsregnskapet for 2017. Her fremgår at selskapet indirekte er eksponert for risiko i Tellenes Vindpark AS. Egenkapitalen i selskapet er minimal, USD 3000, og selskapets PPN er børsregistrert i Wien.

Finansieringen av *Tellenes Vindpark AS* fremgår til en viss grad av to registreringsmeldinger til irske Companies Registration Office, «C1-Registration Of A Charge» 29. juni 2016 og 7. juni 2019. Her er det registrert sikkerhet i Tellenes Renewable for lån til Tellenes Vindpark AS. Agent for lånet er nederlandske Cooperatieve Rabobank i samarbeid med DekaBank Deutsche Girozentrale. Dette lånet utgjorde EUR 121 mill. pr. 31.12.2018.

¹⁹ Se mer utførlig i «Overskuddsflytting. Aggressiv skatteplanlegging i den globale økonomien» kap. 6.1.5. Gregar Berg-Rolness, Gyldendal 2020.

²⁰ Svar på et sett av spørsmål, mottatt på epost 19. august 2019.

18 Stewart og Doyle (2018).

Det banksyndikerte lånet er klart knyttet til PPL-lånene i de irske selskapene. Kapitaleierne er de 57 investorene som vel også må anses som eiere av egenkapitalen i Tellenes Renewable og Tellenes Vindpark AS, når denne kapitalen ikke synes å ha annet opphav. Disse er antagelig ukjent for myndighetene i Norge, Irland og USA.

Iflg. Proff.no har Tellenes Vindpark AS de siste fem årene hatt en driftsinntekt på rundt 25 millioner kroner årlig og har betalt rundt 500 000 kroner i skatt årlig. Det er ikke utdelt utbytte for noen av årene. I 2021 var egenkapitalen vel 21 mill. kroner og gjelden utgjorde vel 148 mill. kroner. Den lave skattebetalingen beror på rentefradraget på den banksyndikerte gjelden.

Eksempelet viser hvordan avkastningen til eierne, som normalt skal skje i form av utbytte som ikke kommer til skattemessig fradrag, her tar form av rentebetaling med fullt skattemessig fradrag.

Er Irland fortsatt et skatteparadis?

Irlands tradisjon som lavskatteland/skatteparadis på selskapsområdet kan spores tilbake til 1956 da det ble innført skattelettelse for eksportinntekter.²¹ Irland ble allerede i 1981 listeført som «tax haven» av USAs finansdepartement IRS og har siden figurert på nesten alle slike lister oppstilt av akademikere og ikke-statlige organisasjoner som Tax Justice Network (TJN) og Oxfam. OECD og EU har derimot aldri listeført Irland på denne måten. I en OECD-rapport under prosjektet «Harmful Tax Competition» ble det imidlertid i 2000 satt søkelys på Irlands International Financial Service Centre.²²

TJN plasserer Irland som nr. 27 på sin indeks for finansiell sekretesse for 2022, på topp ligger USA. Indeksen vektlegger sekretesseforhold og den globale aktiviteten på finansområdet.²³ Fra de 20 sekretesseindikatorer kan nevnes at det ikke gis innsikt i eierforhold i partnerskap og det er heller ikke offentlig tilgang til regnskapene til selskaper med begrenset ansvar, til en rimelig kostnad.

På TJNs «Corporate tax haven index» for 2021 kommer Irland på plass nr. 11. Indeksen sammenholder omfanget av en jurisdiksjons regelverk for omgåelse av andre lands skatteregler med omfanget av jurisdiksjonenes globale finansielle aktivitet. De britiske Jomfruøyene topper denne lista. På de 20 indikatorene her skårer Irland tyngst på satsene for selskapskatt, en del skattesmutthull og svakt regelverk for å motvirke skatteomgåelse.

Det er åpenbart at Irlands status som skatteparadis er påvirket av de internasjonale prosessene mot dobbelt ikke-beskatning, hvor det nå er lagt inn nye regler i OECDs mønsterskatteavtale, og utviklingen av nye globale skatteregler for den digitale økonomien. USAs TCJA-reform har derimot neppe hatt stor betydning for etablering av amerikanske selskaper i Irland.

Når «The Double Irish» nå er historie, vil Irland antagelig falle tilbake på listene for skatteparadiser. Det er likevel instrumenter igjen i Irland for overskuddsflytting slik Tellenes-eksempelet viser. Med relativt lave skattesatser på selskapsområdet og skattefritak for Section 110-selskapene, hvor det legges til rette for bruk av hybride finansielle instrumenter, vil Irland være attraktiv for skattemotiverte selskapsetableringer.

Sekretessesituasjonen er ikke forandret. Den irske banksekretessen i kombinasjon med Section 110-tilpasning og tilbudet av skattefrie fond, vil plassere Irland som mye brukt for transaksjoner og overskuddsflytting hvor eierforhold

til selskaper og eiendeler kan holdes skjult.

Sterke finansmiljøer, sentral stilling for «shadow banking» og store it-produksjonsmiljøer underbygger en fortsatt solid status for Irland som skatteparadis i den globale økonomien.

21 Frank Barry, Foreign Investment and Politics of Export Profits. Tax relief 1956. Trinity Dublin College 01.01.2011.

22 Rapport som klassifiserte skadelige skatteordninger i land med normalt skattenivå: «Toward Global Tax Co-operation. Progress in identifying and Eliminating Harmful Tax Practices.» Etter at Bush Jr. overtok som president i USA, ble dette arbeidet på det nærmeste avviklet i OECD. Obama-administrasjonen fulgte imidlertid opp dette og andre tema i G20/OECDs BEPS-prosjekt, «Base Erosion and Profit Shifting». BEPS-prosjektet videreføres nå av G20/OECD i «Inclusive Framework on BEPS».

23 Tax Justice Network, Financial Secrecy Index 2022 Methodology May 2022.